

Степан Костюк

ДУХ ВОЛЬНОСТІ ТА СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ ПОЕТИЧНИМИ РЯДКАМИ ВОЛОДИМИРА ВИХРУЩА (ЗА ТВОРАМИ ЗБІРКИ «БЕЗСМЕРТЯ ДУШІ»)

Тернопільський обласний краєзнавчий музей

Володимир Вихрущ (04.03.1934 р., с. Августівка, тепер Козівського району Тернопільської області – 23.06.1999 р., Тернопіль) [1, 2:265] належить до покоління «роздвоєного ества», коли соціальний стан і службове становище зобов'язувало пропагувати чужинницькі тогочасні ідеї, приховуючи національно-християнські почуття. Це підтверджує своєрідна антологія «Безсмертя душі» (Тернопіль: Джура, 1998). Переконає позбавленим лукавства, щирим авторським зізнанням:

*У серці Україну маю,
Що змучена з колін встає.
На долю я не нарікаю,
Приймаю все, що Бог дає.
[Не нарікаю, С. 95]*

Достатньо прочитати лише одну зазначену збірку, щоби збагнути поривання поетової душі непересічним триєдиним прагненням: любов'ю до Бога, до України, до оточення:

*Хай звивиста
Й важка моя дорога,
Але назавжди
Мій девіз такий:
Велике щастя –
Це любов до Бога,
Любов до України,
До людей.
[Щастя, С. 105]*

Якщо творчий доробок, скажімо, ввібрав кілька «вузько-тематичних» сюжетів, підмічаємо позицію. Коли надібаємо на цілісний пласт зацікавлено-означеної проблематики, визнаємо неприховану людську потребу самовизначення. Власне, збірка В. Вихруща «Безсмертя душі» [3] – велично-духовний пам'ятник боголюбству, осанна єднанню, гімн взаєморозумінню.

«Заднім числом», проте, констатуємо тричасове трактування Володимиром Вихрущем вольнолюбства українського народу, соборності великої нашої держави. Поет залишає читачеві право бути аналітиком, подаючи екскурс у минуле:

Пролито в борні стільки крові,

Щоб сяяв Соборності Стяг.

[Молодь Христові, С. 23];

стверджуючи реалії сьогодення

Ми Богові вдячні за всі переміни,

Що вільними ми живемо.

Ми діти Соборної вже України,

Її ми життя віддамо.

[Перше причастя, С. 17];

виповідаючи перспективу майбуття:

На хрестах ще молодий розмай,

І в сльозах ще надмогильні плити.

Боже, Віру Україні дай,

Щоб ідеї волі не зронити.

[Боже, Україні помагай, С. 11]

Кожним часовим співвимірюванням думки В. Вихрущ постає буденно-щирим висловлювачем особистих міркувань, позбавлених щонайменшого ретушування декларативністю.

Коли останні місяці активно збурили вихор спроби відокремлення-виокремлення будь-якого закутка України незалежною самостійністю, проймімося позицією Володимира Вихруща:

Не раз наші душі

Ятрила руїна,

Криваві вітри

Пробивалися в сні.

Одна у нас мати –

Свята Україна,

Ми дочки її

І її ми сини.

[Радуйся, Діво Маріє, С. 84]

Логічною відповіддю намагаторам чергового розколу, гадаємо, постають поеми В. Вихруща: «Дзвони Почасва» та «Зарваниця – віри джерело». Вдумаймося замислено. Дві святині християнського начала українства волею політиків зумисне протиставлено, нав'язавши силовано-штучну різноприналежність конфесіям. Поміркований вірш В. Вихрущ вивершився понад реаліями сьогодення, виписавши споконвічну ідею неподільності земель прапрадідівськими сюжетами згаданих епічних полотен.

Локально-історичні особливості, притаманні обом центрам духовності християн світу, автор зблизив усвідомленням призначуваності святинь – служінню соборництву:

А нині неначе

Ожили ікони,

Настав в Україні

Свободи вже час.

Зустріли Свободу

Почаївські дзвони,

Вони до єднання

Закликали нас.

Свою ми вже маєм

Соборну державу,

Взяла Божя Мати

Її під покров.

І вийде Почаїв,

І вийде на славу

В єднанні святім

Українських церков.

[Дзвони Почаєва, розділ 1, С. 109-110]

Неприхована тавтологія доречна, оскільки автором воля вбачається повсюдно вкраїнськими обширами.

Більше того. Крокуючи благодатною зарваницькою левадою, ліричний герой благає Божу Матір:

Воля – це найбільше в світі віно,

Вишиті серцями хоругви.

Під покров візьми всю Україну,

На єднання нас благослови.

[Зарваниця – віри джерело, С. 125]

Аргументує, потверджує Блаженній Матері прохання помічі нерозривним намаганням поколінь:

І старшим юнь іде на зміну,

Щоб ворог не наклав оков.

Пречиста Діво, під Покров

Візьми Соборну Україну.

[Зарваниця – віри джерело, С. 129]

Вторить переконливим відлунням святопочаївська гора:

Вже час блаженний

Переміз,

Прозріння чесного Світання.

І вдарив дзвін,

Високий дзвін,

Щоб сповістити

Про єднання.

Не оживе

Червоний спрут

І у прийдешиім

Покоління.

Ми станем

На коліна тут,

Ми скажемо:

«Слава Україні!» •

[Дзвони Почаєва, С. 124]

Лексемна варіантність виписано-переданих емоцій, почуттів потребує відповідного обґрунтування щодо метричної структури поетичних сюжетів. Оскільки римована словосполучуваність породжує мелодійно-звукову полігамну завершеність авторського начала думки «робоча» схема кожного конкретного вірша вимагає деталізації.

Поміж домінуючого перехресного римування (абаб), надібаємо «вкраплення» римування кільцевого (абба).

Подекуди «розкиданість» рядків звичайних катренів тематичних сюжетів (можливо – поліграфічна необхідність, можливо – авторська «оригінальність») побуджує сумніви щодо визначено-правдивого візуального сприйняття поезії («Щастя», «Радуйся, Діво Маріє», «Дзвони Почаєва»).

Наявність кількісно різних метричних «ритмів» (двоскладові стопи – хорей, ямб; трискладові – амфібрахій, анапест, дактиль) засвідчує стан душі В. Вихруща, коли рука мережила поетичні новели чистим полем аркуша паперу.

Література

1. Вихрущ В. Безсмертя душі. – Тернопіль: Джура, 1998. – 136 с.
2. Легкий Б., Мельничук Б. Вихрущ Володимир Павлович // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2004. – Т. 1, А-Й. – 696 с.
3. Фонди Тернопільського обласного краєзнавчого музею.